

KUTSESTANDARD

Karjäärispetsialist, tase 6

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Karjäärispetsialist, tase 6	6

A-osa KUTSEKIRJELDUS

<p>A.1 Töö kirjeldus</p> <p>Karjäärispetsialist, tase 6 on inimestele abiks karjääri kujundamisega seotud eesmärkide seadmisel, oskuste arendamisel ja otsuste langetamisel. Karjääriteenuste valdkonna spetsialistina toetab ta inimesi kutse, tööalase rolli, ning õppimise võimaluste valimisel ja elluviimisel. Karjäärispetsialistid töötavad (karjääri)nõustamiskeskustes, haridusasutustes jt organisatsioonides nii avalikus, era- kui kolmandas sektoris. Nende kliendid võivad olla erinevas vanuses inimesed, sh õpilased, üliõpilased, töötavad täiskasvanud, töötud, samuti ka lapsevanemad, haridustöötajad, tööandjad. Lisaks klienditööle valmistab karjäärispetsialist, tase 6 ette meetoodilisi materjale, vajadusel konsulteerib teiste spetsialistidega kliendi edasise tegevuse kavandamisel, kogub ja analüüsib tagasisidet. Olulisel kohal on avalikkuse teavitamine karjääriteenustest.</p> <p>Karjäärispetsialisti töö on vaimselt pingeline ning nõuab inimese erinevate raskusastmetega vajaduste ja probleemide mõistmist ning nendega tegelemist. Olulisel kohal on eetiliste põhimõtete ja konfidentsiaalsusnõuete järgimine.</p> <p>Karjäärispetsialist võib töötada karjäärinõustamise, karjääriinfo vahendamise, karjääriõppe ja karjäärijuhtimise alal. Kutsealal on ka 7. taseme karjäärispetsialist.</p>
<p>A.2 Tööosad</p> <p>A.2.1 Teenustest teavitamine A.2.2 Teenuse osutamiseks vajalik võrgustikutöö A.2.3 Teenuse arendamine</p>
<p>Valitavad tööosad</p> <p>A.2.4 Karjäärinõustamine A.2.5 Karjääriinfo vahendamine A.2.6 Karjääriõppe elluviimine</p>
<p>A.3 Kutsealane ettevalmistus</p> <p>Karjäärispetsialistina töötavad tavaliselt inimesed, kellel on kõrgharidus, läbitud karjäärispetsialisti kompetentsidega seotud kooolitus(ed) ning erialane töökogemus.</p>
<p>A.4 Enamlevinud ametinimetused</p> <p>Karjäärispetsialist, karjääriinfo spetsialist, karjäärinõustaja, karjäärikonsultant, karjäärikoordinaator, karjääriõpetuse õpetaja, karjääricoach.</p>

B-osa KOMPETENTUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Kutse koosneb üldoskustest ja kohustuslikest ning valitavatest kompetentsidest. Kutse taotlemisel tuleb tõendada üldoskused, kõik kohustuslikud kompetentsid B.3.1-B.3.3 ja vähemalt üks valitav kompetents B.3.4-B.3.6.

B.2 Karjäärispetsialist, tase 6 üldoskused

Tegevusnäitajad:

1. analüüsib ennast ja oma tööd, kasutades mh saadud tagasisidet ning planeerib enda professionaalset arengut; arendab tööks vajalikke oskusi, täiendades end erialaselt, sh hoides end kursis uuemate suundadega elukestva õppe, tööturu ja karjääriteenuste valdkondades;
2. püstitab selged tööeesmärgid ja kavandab tegevused nendeni jõudmiseks, reageerib võimalikele muutustele paindlikult; kasutab aega efektiivselt, planeerib ja organiseerib ressursse ülesannete täitmisel, peab tähtaegadest kinni; töötab süsteemselt ja meetoodiliselt; järgib tööga seotud regulatsioone ning isikuandmete kaitse ja konfidentsiaalsuse nõudeid;
3. jälgib, hindab ja väärtustab oma füüsilist, vaimset ja emotsionaalset tervist, tegutseb nende tasakaalus hoidmise nimel, optimeerides iseenda aja- ning energiakulu; otsib probleemide tekkimisel vajadusel professionaalset abi, osaleb kovisioonil ja/või supervisioonil; märkab kolleegide edusamme ja tunnustab neid;
4. tugineb oma töös asjakohastele infoallikatele ja tõendus põhisele infole; vahendab informatsiooni struktureeritult ja loogiliselt vastavalt kliendi arusaamale; analüüsib ja tõlgendab kvalitatiivseid ja kvantitatiivseid andmeid, kasutades sobivaid meetodeid;
5. lähtub tööturu- ja haridusinfost ja nende seostest, kohaliku ja riigi tasandi teenustest, majanduse alustest ning haridust ja töösuhteid reguleerivatest õigusaktidest;
6. tunneb karjäärijuhtimise põhimõtteid ja praktikaid organisatsioonides ning erinevates valdkondades, rakendab neid klienditöös;
7. arvestab oma töös nõustamispsühholoogia aluseid ning kasutab sobivaid nõustamisteooriaid ja meetodeid; kasutab tõendus põhiseid karjäärirakendamise teooriaid (sh karjäärinõustamise ja -infovahendamise teooriaid) ja meetodeid;
8. arvestab oma töös kliendi eripäradega, tuginedes arengu- ja isiksusepsühholoogia ning individuaalsete erinevuste psühholoogia alustele; tunneb ära kliendi kohanematust põhjustavad psühholoogilised omadused; hindab kriitiliselt oma pädevust erivajadustega klientidega töötamiseks;
9. näitab üles huvi ja teistest arusaamist, kasutab asjakohaselt erinevaid suhtlemistehnikaid, tuginedes suhtlemispsühholoogia alustele; väljendab ennast selgelt ja arusaadavalt; lähtub võrdse kohtlemise põhimõtetest, sh arvestab (sotsio)kultuuriliste erinevustega; tuleb toime konfliktidega ja säilitab enesekontrolli ka keerulistes olukordades;
10. kohaneb meeskonnaga, tajub ja täidab oma rolli meeskonnas, järgib ühiseid kokkuleppeid;
11. järgib oma töös kutse-eetikat (lisa 1);
12. kasutab eesti keelt osaoskuste suhtlemine ja mõistmine osas tasemel C1 ning osaoskuse kirjutamine osas tasemel B2 (lisa 2 Keeleoskuse hindamise skaala); kasutab vähemalt ühte võõrkeelt tasemel B2, mis toetab karjäärispetsialisti professionaalset enesearengut;
13. kasutab e-nõustamise meetoodikaid, tehnikaid ja töövahendeid nii individuaalselt kui grupis;
14. kasutab oma töös arvutiit vastavalt DigComp enesehindamise skaala iseseisva kasutaja tasemele, va sisuloome osaoskust algtasemel kasutaja tasemel (lisa 3).

B.3 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.3.1 Teenustest teavitamine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

1. planeerib avalikkuse teavitamise tegevusi enda vastutusala piires; selgitab avalikkusele karjääri kujundamise olemust ja vajalikkust, kasutades sihtrühmadele ja huvigruppidele sobivaid kanaleid ja vorme, sh tutvustab karjääriteenuseid valdkonnaga seotud üritustel (nt messidel, infopäevadel);
 2. töötab välja ja koostab teavitusematerjale, arvestades kommunikatsiooni põhimõtteid; viitab korrektselt allikatele ja arvestab autoriõigusi.

B.3.2 Teenuse osutamiseks vajalik võrgustikutöö

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

1. määratleb enda tööks vajaliku koostöövõrgustiku; teeb koostööd valdkonna erinevate osapooltega; kogub ja analüüsib võrgustiku tagasisidet oma töö paremaks korraldamiseks;
 2. osaleb koostöövõrgustike ja töögruppide tegevustes piirkondlikul tasandil.

B.3.3 Teenuse arendamine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

1. peab süsteemset arvestust osutatud teenuste kohta; kogub ja analüüsib klientidelt, koostööpartneritelt ja huvigruppidele teenuse kohta tagasisidet; kohandab oma tegevust vastavalt saadud tagasisidele; määratleb arendamist vajavad valdkonnad klienditöös, teeb ettepanekuid arendustegevusteks;
 2. osaleb sihtrühma vajadusi arvestava teenuse sisulises arendamises; annab sisendi teenuse parendamiseks vajalikule analüüsile;
 3. loob ja kohandab olemasolevaid info- ja meetoodilisi materjale, lähtudes sihtrühma eripärast ja vajadustest; panustab info- ja meetoodiliste materjalide koostamisse.

VALITAVAD KOMPETENTSID

Kutse taotlemisel tuleb tõendada vähemalt üks valitavate kompetentside B.3.4 - B.3.6 hulgast.

B.3.4 Karjääriinõustamine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

1. loob kliendiga kontakti, tutvub kliendi vajaduste ja hetkeolukorraga; lepib kliendiga kokku ajaliselt määratletud, mõõdetava ja saavutatava nõustamise eesmärgi; koostab nõustamisplaani ning räägib kliendiga läbi tegevuskava kokkulepitud nõustamiseesmärgi saavutamiseks, lähtudes kliendi vajadustest;
 2. juhendab kliendi edasisi tegevusi, lähtudes kokkulepitud tegevuskavast, tuginedes karjäärikujundamise ja nõustamisprotsessi põhimõtetele;
 3. kliendi hindamisel kasutab tõendus põhiseid hindamisvahendeid, tuginedes psühhomeetria alastele baasteadmistele;
 4. sõltuvalt eesmärgist kaardistab koostöös kliendiga lahenduse leidmiseks tema olukorra ning tegevusvõimalused, võttes arvesse toetavaid või takistavaid tegureid;
 5. teavitab klienti põhilistest karjääriinfo allikatest, (sh rahvusvahelistest) või sooritab infootsingu koos kliendiga lähtuvalt kliendi vajadustest;
 6. koostab koostöös kliendiga tema karjääriplaani, tuginedes haridus- ja tööturuinfole, nende omavaheliste seoste ning elukestva õppe põhimõtetele;
 7. selgitab välja sihtrühma/nõustamisgrupi liikmete vajadused, sh arvestades nõustatavate karjääri kujundamise oskusi; juhib grupiliikmeid sõnastama ühist ja vajadusel individuaalset eesmärki; sõltuvalt grupinõustamise eesmärgist ja nõustatava grupi vajadustest määratleb käsitletavat teemat, kavandab vajalikud tegevused, valib sobivad vahendid ja materjalid;
 8. kujundab motiveeriva nõustamiskeskonna; juhib grupi tööd ning suunab grupiprotsesse, arvestades grupitöö põhimõtteid ja grupiliikmete individuaalseid vajadusi; annab nõustamise käigus grupiliikmete tegevusele tagasisidet;
 9. lähtudes nõustamise eesmärgist hindab koos kliendiga/grupiga nõustamistulemusi ning kavandab edasised tegevused;
 10. analüüsib nõustamisprotsessi ja nõustatavalt saadud tagasisidet, reflekteerib oma tööd, kasutades tulemusi enesearengu planeerimiseks ning teenuse parendamiseks;

B.3.5 Karjääriinfo vahendamine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

1. loob kliendiga kontakti, tutvub kliendi olukorraga ja selgitab välja infovajadused, infootsingu oskuse ja valmisoleku iseseisvaks infootsinguks; lepib kliendiga kokku ajaliselt määratletud, mõõdetava ja saavutatava nõustamise/

juhendamise eesmärgi; määratleb sobivad infoallikad, kasutab infootsingu strateegiaid; hindab infoallikate asjakohasust;

2. teavitab klienti tööturu- ja haridusinfo ressursidest, sh rahvusvahelise rände võimalused, lähtudes kliendi vajadustest; juhendab klienti karjääriinfo otsingul, infoallikate kasutamisel ja erinevatest allikatest leitud info vahel seoste loomisel ning infootsioskuste arendamisel; juhendab klienti kandideerimisprotsessis osalemiseks;

3. selgitab välja grupi infovajadused, sh arvestades liikmete karjääriskujundamise oskusi; sõltuvalt grupitegevuse eesmärgist ja grupi vajadustest määratleb käsitletavat teemat, kavandab vajalikud tegevused, valib sobiva vormi ja meetodid ning valmistab ette materjalid;

4. täpsustab grupiga kohtumisel eesmärgi; loob karjääriskujundamisega seotud valikute tegemise oskuste ning digi- ja infopädevuse arenemist toetava keskkonna; juhivad grupi tööd, vajadusel kohandades meetodeid; arvestab grupitöö põhimõtteid ja osalejate individuaalseid vajadusi;

5. kogub ja süstematiseerib hariduse ja tööturu infot, vahendab sihtrühmadele karjääriteenuste osutamiseks ja karjääriskujundamiseks relevantset infot.

B.3.6 Karjääriõppe elluviimine

EKR tase 6

Tegevusnäitajad:

1. koordineerib ja arendab karjääriteenuste osutamist haridusasutuses, lähtudes õpilaste vajadustest ja arvestades riiklikku ja haridusasutuse õppekava; juhivad töörühmi ning arendab koostöösuhteid nii kooli siseste kui ka väliste osapooltega;
2. kaasab karjääriõppe elluviimisel kavandamisesse õpetajaid ja teisi kooli töötajaid; toetab kolleege karjääriõppe elluviimisel, karjääri kujundamise teema käsitlemisel erinevates aineõppe ja tunnivälistes õpitegevustes ning töökavade koostamisel;
3. vahendab karjääriinfot ja juhendab õppijaid karjääri kujundamise oskuste omandamisel, kaasates vajadusel lapsevanemaid ning lähtudes karjääriõppe vormidest ja õppekavast; vajadusel suunab õpilase ja/või lapsevanema edasi sobiva spetsialisti juurde;
4. kogub ja analüüsib kooli siseste ja väliste osapoolte tagasisidet karjääriõppe kvaliteedi kohta; analüüsib kooli karjääriõppe olukorda terviklikult ja reflekteerib oma tööd, kasutab tulemusi karjääriõppe parendamiseks koolis ning enesearengu planeerimiseks.

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	21-06042023-3.1/7k
2. Kutsestandardi koostajad	Piret Jamnes, Fontes Karin Kuimet, PARE Aira Lepik, Tallinna Ülikool Merit Luik, Karjäärinõustajate Ühing Kristina Orion, Töötukassa Margit Rammo, HARNO Lana Randaru, Töötukassa Signe Reppo, Tartu Ülikool
3. Kutsestandardi kinnitaja	Hariduse Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	33
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	06.04.2023
6. Kutsestandard kehtib kuni	05.04.2028
7. Kutsestandardi versiooni number	7
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	2423 Personali ja karjääri tippspetsialistid
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	6
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Career Specialist, EstQF Level 6

C.3 LisadLisa 1 [Karjäärinõustamise eetikakoodeks](#)Lisa 2 [Keelte oskustasemete kirjeldused](#)Lisa 3 [Digipädevuste enesehindamise skaala](#)